

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร : กรณีศึกษาในสำนักงานอธิการบดีของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคลิกภาพ ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรในกลุ่มเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการในสำนักงานอธิการบดีของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง โดยที่บุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว บุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ บุคลิกภาพแบบประนีประนอม และบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก และความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการควบคุม ด้านต้นเหตุและความรับผิดชอบ ด้านผลกระทบ และด้านความอดทน ส่วนพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร (OCBs) แบ่งเป็น 5 มิติ ได้แก่ พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ และพฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการสายสนับสนุนวิชาการทั้งที่เป็นข้าราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยซึ่งปฏิบัติงานในสำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัย จำนวน 169 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม 4 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามลักษณะส่วนบุคคล แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ จำนวน 46 ข้อ แบ่งออกเป็นบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (11 ข้อ, alpha เท่ากับ .933) บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (9 ข้อ, alpha เท่ากับ .878) บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (8 ข้อ, alpha เท่ากับ .809) บุคลิกภาพแบบประนีประนอม (9 ข้อ, alpha เท่ากับ .813) และบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก (9 ข้อ, alpha เท่ากับ .873) แบบสอบถามวัด AQ จำนวน 30 ข้อ (alpha เท่ากับ .947) และแบบสอบถามวัด OCBs จำนวน 35 ข้อ (alpha เท่ากับ .979)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การทดสอบโดยใช้ค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้น (Stepwise Multiple Regression) โดยผลของการทดสอบสมมุติฐานมีดังนี้

1. ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของ OCBs ในกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่มีลักษณะส่วนบุคคลเหล่านี้แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ อายุงาน สถานภาพสมรสและสายงานที่แตกต่างกัน

2. เจ้าหน้าที่ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยเจ้าหน้าที่ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรสูงกว่าเจ้าหน้าที่ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

3. บุคลิกภาพแบบประนีประนอมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ OCBs อย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่บุคลิกภาพแบบห้วนไหวมีความสัมพันธ์ทางลบกับ OCBs อย่างมีนัยสำคัญ

4. บุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ และบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกไม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ OCBs

5. AQ มีความสัมพันธ์กับ OCBs อย่างมีนัยสำคัญ โดยที่ AQ ด้านการควบคุม ด้านต้นเหตุและความรับผิดชอบ และด้านความอดทน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ OCBs อย่างมีนัยสำคัญ แต่ AQ ด้านผลกระทบไม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ OCBs

6. บุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ บุคลิกภาพแบบประนีประนอม และ บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ AQ อย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่บุคลิกภาพแบบห้วนไหวมีความสัมพันธ์ทางลบกับ AQ อย่างมีนัยสำคัญ

7. จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นพบว่า บุคลิกภาพแบบห้วนไหวสามารถทำนาย OCBs ได้ 2 %.

ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยการประยุกต์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ ลักษณะบุคลิกภาพ และ AQ ในการสรรหาและคัดเลือกบุคคลากร รวมถึงการพัฒนาเพื่อให้เกิด OCBs ในกลุ่มเจ้าหน้าที่ ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กร (person-organization fit) สามารถสร้างสรรค์บรรยากาศในการทำงานที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน และสามารถจูงใจให้บุคลากรเกิดความตระหนักว่าตนเองเป็นกลไกสำคัญในความสำเร็จขององค์กร การรับรู้เช่นนี้สามารถกระตุ้นให้บุคลากรเกิด OCBs ได้ด้วยเช่นกัน